

TOCATS DE L'ALA

HISTÒRIA ORAL
DEL ROCK CATALÀ

Oriol Rodríguez

CONTRA

Direcció editorial: Dídac Aparicio i Eduard Sancho

Correcció: Judit Canalias Vila

Disseny: Aina i Berta Obiols, La Japonesa

Maquetació: Endoradisseny

Primera edició: Desembre de 2018

© 2018, Contraediciones, S.L.

C/ Elisenda de Pinós, 22

08034 Barcelona

contra@contraediciones.com

www.editorialcontra.com

© 2018, Oriol Rodríguez

ISBN: 978-84-949375-5-2

Dipòsit legal: DL B 28014-2018

Imprès per Liberdúplex

Queda prohibida, llevat de l'excepció prevista per la llei, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública i transformació d'aquesta obra sense l'autorització dels titulars de la propietat intel·lectual. La infracció dels drets esmentats pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual.

SANGTRAIT
La Jonquera

KITSCH
Banyoles

BRAMS
Berga

**DUBLE BUBLE
SAU**
Vic

GOSSOS
Manresa

GLAUCS
Begur

BARS
Castellar
del Vallès

**SOPA DE CABRA
UMPAH-PAH**
Girona

LAX'N'BUSTO
El Vendrell

N'GAI N'GAI
Sant Pol de Mar

WHISKYN'S
Reus

MATAMALA
Barcelona

ELS PETS
Constantí

**TANCAT PER
DEFUNCIÓ**
Sabadell

MUNLOGS
Alboraya (València)

JA T'HO DIRÉ
Ciutadella (Menorca)
OCULTS
Manacor (Mallorca)

ÍNDIX

PRÒLEG

II

1. PERSONES ESTRANYES

17

2. ÉS QÜESTIÓ DE KNACK

33

3. BOMBERS ATÒMICS... I HEAVIES

41

4. UNA ALTRA NIT AL CARRER DELS TORRATS

49

5. SWEET HOME CONSTANTÍ

67

6. ELS DEIXEBLES DEL DOCTOR BUSTO

83

7. LA BALADA DEL REPLICANT

97

8. ELS SENYORS DE LES PEDRES

105

9. LA RODA VA GIRANT

115

10. QUI S'HA LLUFAT?

125

11. ELS 'BOYS' DE LA 'BEACH'

133

12. DIES BOJOS

145

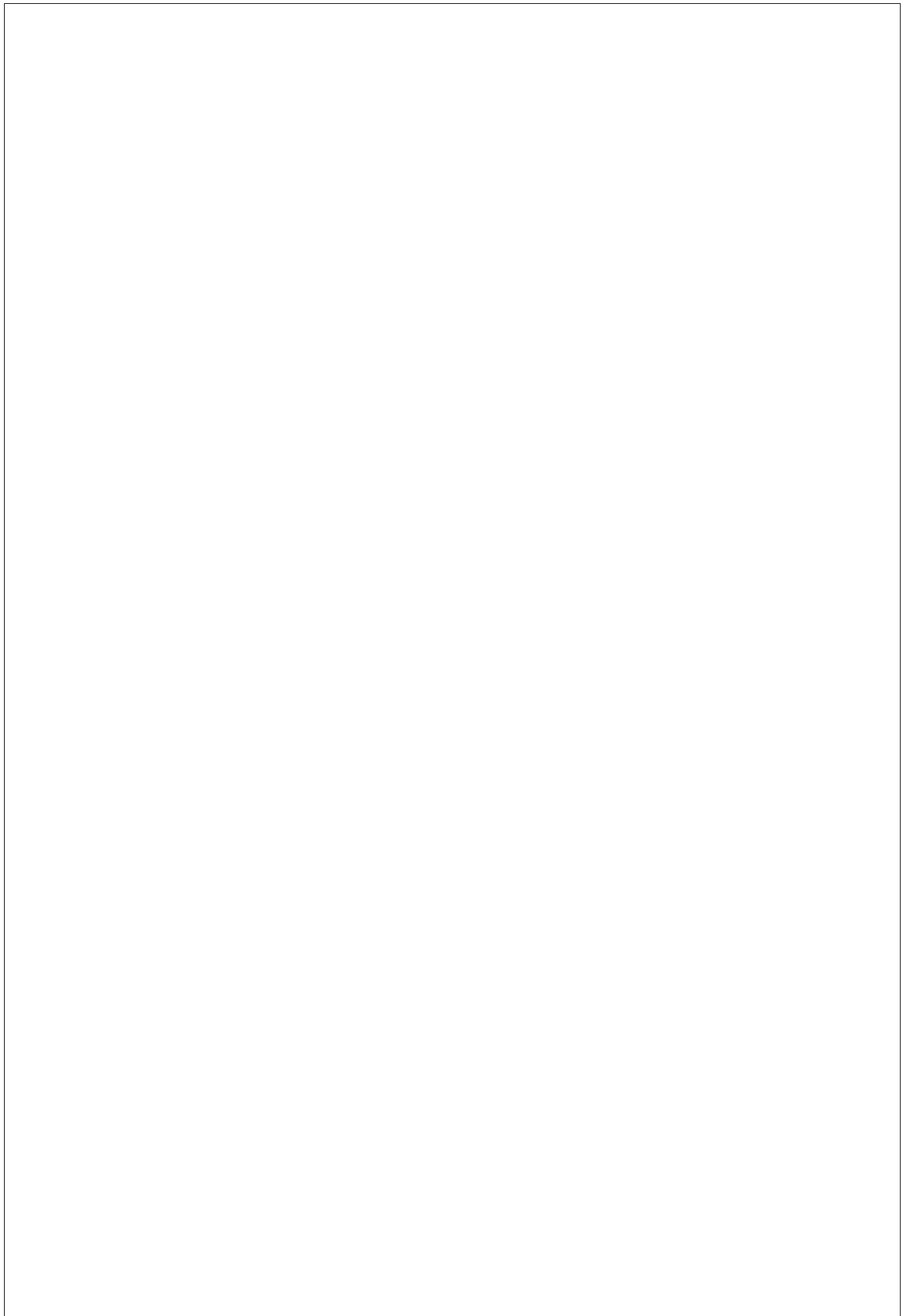
13. COM VOLS QUE T'HO DIGUI?

157

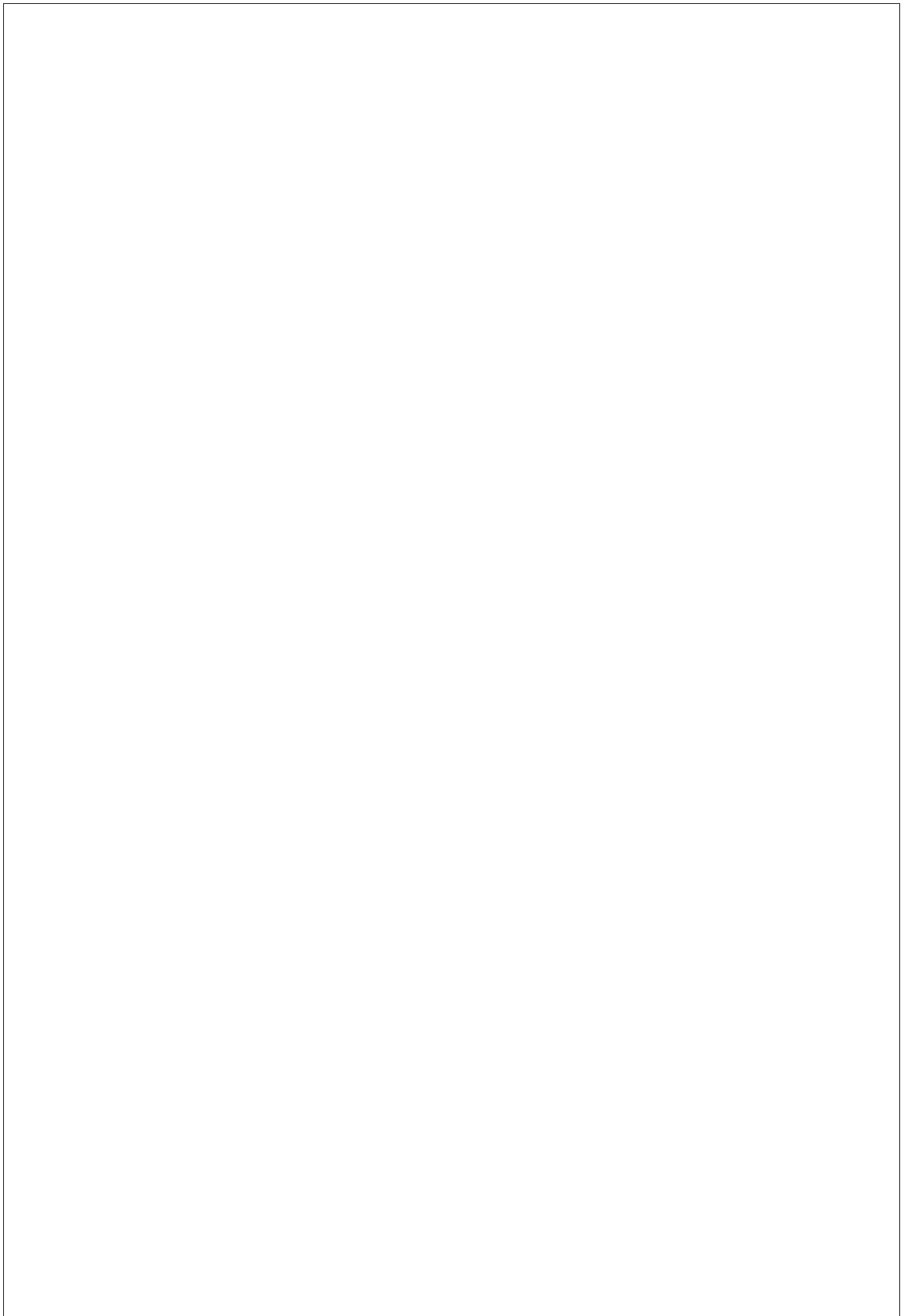
14. ELS EFECTES DELS ROSTOLLS D'ANGELINA

167

15. SENTINT LLAMPS I DIENT QUE PLOU	179
16. VINT-I-UN MIL CENT QUATRE: LA NIT DEL SANT JORDI	197
17. SPA	215
18. UNA NOVA PREMSA MUSICAL	225
19. JORDI PUJOL, SEXE, DROGUES I ROCK AND ROLL	243
20. ROCK CATALÀ... MALLORQUÍ I VALENCIÀ	255
21. SEGONA ONADA	271
22. PEP A LA LLARGA	285
23. M'ENCANTA, M'ESPANTA, CARPANTA	293
24. LA VIDA ÉS BONICA (PERÒ COMPLICADA)	301
25. EL GRAN MESTRE	313
26. CAIGUDA A L'INFERN	323
27. PUJANT AL TREN DE MITJANIT	339
28. ENS EN SORTIREM	353
AGRAÏMENTS	363

*Al meu eix del MAL:
Montserrat, Aina i Laia,
perquè elles m'estimen tot i que no tinc ni cinc*

PRÒLEG

En el trànsit de la infància a l'adolescència, el 1991 va canviar la meua vida. Com 21.103 persones més, el 14 de juny d'aquell any vaig ser al Palau Sant Jordi, al concert dels quatre grans del rock català: Sau, Sangtraït i els dos que a mi realment m'agradaven, Els Pets i Sopa de Cabra, sobretot Sopa de Cabra. Recordo que hi vaig anar amb el Sergi López, un dels meus millors amics del cau amb qui, durant una època, vam intentar emular totes aquelles bandes amb un pseudoprojecte de grup que vam anomenar La Peña de l'Espardenya. Que recordi, uniformats a la moda *quintaniana* —samarretes hippieses, armilles i *desert boots* (que aleshores anomenàvem *pisacacas*)—, amb La Peña de l'Espardenya només vam actuar dues vegades: la primera va ser en un festival de Nadal del grup d'escoltes en què vam tocar el «Twist and Shout»; el segon concert, aquesta vegada una mica més extens, va ser a la revetlla de Sant Joan de 1992, a les cases barates d'Horta, davant de la porta de casa meua, per a familiars (la meua àvia, la molt enyorada iaia Contxa, em va venir a fer un petó mentre colpejava la bateria, perquè era el bateria, marcant el ritme de «No el faré», el nostre innocent però conscienciat himne antimilitar, i tot avergonyit li vaig demanar que marxés, que les àvies de les estrelles del rock no apareixien sobre l'escenari del no-res per fer-los petons), amics i passavolants despistats. Tan aviat com vam acabar, vaig sortir disparat cap al camp del futbol de la Unió Atlètica Horta, l'equip de futbol del barri. Aquella nit hi actuaven els Lax'n'Busto, que, pocs mesos després d'haver editat el seu segon disc homònim —que amagava un dels grans himnes d'aquella generació—, estaven en un dels seus moments de màxima popularitat. No tenia entrada, però, com que cada diumenge de partit hi anava amb l'avi Manel,

sabia perfectament per on m'hi podia colar. I m'hi vaig colar, al concert i als camerinos, que no eren res més que una zona mal condicionada rere la porteria del gol sud. Afortunat de mi, per allà vaig topar amb el guitarrista Pemi Rovirosa i el baixista Jesús Rovira. Entre l'eufòria i la timidesa per trobar-me cara a cara amb els meus ídols, no vaig saber dir-los res més que un «Sou de puta mare». Els vaig donar la mà i vaig marxar...

...Però estàvem al concert del Sant Jordi, al qual vaig anar amb el Sergi López i amb l'Eli, una preciositat de nena rossa d'ulls blaus que aleshores era la meva xicota. Suposo que hi devia venir algú més, no me'n recordo. De fet, recordo ben poca cosa, d'aquell concert, tret de la sensació d'eufòria d'estar vivint una nit històrica. I encara més en el meu cas, ja que, per a mi —i suposo que, com jo, per a molts dels 21.104 que hi vam anar—, va ser el primer concert.

Aquell mateix agost, pel meu aniversari, els meus pares em van regalar una samarreta de Sopa de Cabra. De les moltíssimes que han anat venint, va ser la primera samarreta d'un grup de música que vaig tenir. També em van obsequiar amb el *Ben endins* dels gironins, però no el disc, sinó el vídeo VHS, que encara ara conservo, per desesperació de la Montserrat, la meva dona, que em diu que soc incapaç de desprendre'm de res. No ha estat fins ara, fent aquest llibre, que m'he agenciat d'una còpia en vinil atrotinada del ja icònic disc en directe de Gerard Quintana i companyia. De fet, patint la mateixa síndrome d'Eric Spitznagel, l'entranyable autor i protagonista d'*En busca de los discos perdidos*, durant els dos anys que ha durat la confecció d'aquest llibre, he anat completant la meva col·lecció de discos de rock català, vells vinils que en el seu moment no vaig comprar o que, com ens ha passat a tots, vaig deixar i mai més vaig tornar a veure (qui tingui la meva còpia en vinil del debut de Lax'n'Busto, la primeríssima edició, amb la cançó censurada «Carme Flavià», que me la torni, sisplau; prometo no prendre represàlies).

Gràcies al *Ben endins* i a un tema que tocaven que es deia «Rock and Roll», vaig descobrir que hi havia una mítica banda anglesa que es deia Led Zeppelin, de la qual havien versionat la cançó. Quan els vaig escoltar, vaig flipar. I el mateix nom de Sopa de Cabra, que venia

del disc *Goats Head Soup*, va fer que em comencés a interessar pels Rolling Stones. I a través de l'«Avi Martí», la molt particular lectura que feien Els Pets de «A Message to You, Rudy», vaig conèixer The Specials, el seu productor —Elvis Costello—, el moviment Two Tone i la música ska i la new-wave en general. I amb els Kitch, The Cure i The Jesus and Mary Chain. I amb Umpah-Pah... Bé, Umpah-Pah eren personals i intransferibles. I és que segurament aquest va ser un dels grans valors de tota aquella generació de bandes: per a molts de nosaltres, van ser la millor escola de rock. L'altre gran valor del seu llegat va ser normalitzar el català com a idioma de pop i de rock.

Durant dècades, Catalunya, i molt especialment Barcelona, havia estat l'epicentre de les tendències musicals més contemporànies a la Península, ja fos la cançó d'autor en la seva expressió nostrada de la Nova Cançó o, temps després, el rock progressiu en la seva reformulació local de l'ona laietana, expressions que, malgrat la dictadura, majoritàriament havien fet ús del català com a llengua d'expressió. Les coses van començar a canviar amb l'arribada de la democràcia, fet que musicalment va coincidir amb l'esclat del punk a escala internacional, un fenomen que, a Catalunya, tret d'il·lustres excepcions com La Banda Trapera del Río, Último Resorte i Masturbadors Mongòlics, en els seus inicis —finals dels setanta i inicis dels vuitanta— gairebé va passar desapercebut. Contràriament, el punk i el seu derivat melòdic, la new-wave, va implosionar amb força a Madrid, implosió de la qual va acabar sorgint la Movida madrilenya, escena d'un valor cultural inqüestionable però que va fagocitar l'escena musical catalana més jove i efervescent. I si la Movida va ser concebuda com la màxima expressió de la modernitat, per mimetització i en contraposició als anacrònics cantautors, tots els grups de pop i rock que durant aquella època van anar sorgint a Catalunya van adoptar el castellà com a llengua creativa: Loquillo y Los Trogloditas, Los Rebeldes, El Último de la Fila, Brighton 64... No només això, sinó que, si fins aleshores les grans discogràfiques tenien la seu principal a Barcelona, de mica en mica, una rere l'altra, van començar a emigrar a Madrid.

Però això passava bàsicament a la capital. Més enllà de Barcelona, a comarques —expressió que tot sovint s'ha emprat des d'alguns

sectors de manera pejorativa i menyspreativa—, el català era l'idioma quotidià, el que parlava tothom a casa, al carrer i... al local d'assaig. Tímidament, van començar a sorgir bandes com Doble Buble (que amb «Clava't» van firmar un dels primers hits del rock facturat en català), N'Gai N'Gai, Detectors, La Madam, Octubre, etc., bandes que feien servir la nostra llengua en les seves lletres. Afiliades, la majoria, a les formes més sintetitzades i suaus de la new-wave britànica, se les acusava de ser massa toves i elegants, i per cantar en català, no per una qüestió política, sinó perquè sonava estrany fins i tot en els mitjans de comunicació públics catalans, que feia poc que s'havien estrenat. Sempre és difícil avançar-se i ser els primers, i ells van ser la sempre necessària però ingrata figura responsable d'obrir la porta perquè passin els altres. I els que van passar van ser Sangtraït, Els Pets, Sopa de Cabra, Lax'n'Busto, Sau, Bars, Tancat per Defunció, Umpah-Pah, Kitsch... Amb ells va néixer el rock català: una etiqueta, com totes les etiquetes utilitzades en el món de la música, de sortida rebutjada, quan no repudiada, pels seus protagonistes. Però era indubtablement una escena, amb protagonistes que poc o res tenien a veure entre ells, encara que, en realitat, la majoria de les escenes s'entenen més per raons geogràfiques o ideològiques que no pas musicals.

Si bé es remunta a uns quants anys abans, podríem datar el punt de partida del rock català l'any 1989, amb la publicació dels primers discos de Sopa de Cabra, Els Pets i Lax'n'Busto, i el final, una dècada més tard, l'any 1999, amb la mort d'un del seus grans mites: el cantant de Sau, Carles Sabater. Tot plegat, un esclat d'ignició immediata que va tenir el seu gran moment en la nit històrica del Palau Sant Jordi. I si va ser un fenomen musical, també és inqüestionable el seu rerefons social, ja que no es pot entendre l'èxit de tots aquells grup sense entrar en el context i les circumstàncies del país.

Durant la dècada dels vuitanta, després de quaranta anys de dictadura, Catalunya empenia el camí cap a la plena normalització de la seva cultura, una recuperació de la seva entitat que tenia com a màxim exponent la llengua. Fins aleshores reduït, per prohibit, a l'àmbit privat, el català va tornar al carrer i, encara més important, a les aules. De sobte, hi va haver tota una nova generació de joves que

va viure plenament en el seu idioma. Per això, quan van començar a sortir bandes que els deien «T'estimo» en lloc de «Te quiero» o «I love you», se les van fer seves immediatament. I, en un clar exemple d'efecte dòmino, aquesta febrada i demanda va provocar que els tècnics i regidors de Cultura de totes les ciutats i pobles del país es decidissin a contractar per a les festes majors aquests nous grups de rock que cantaven en català, en detriment de les bandes de rock catalanes que cantaven en castellà que fins aleshores s'havien menjat totes soles el pastís, algunes de les quals no van voler o no van saber acceptar la situació i van titllar els nous grups de ser subvencionats i cabdells del pujolisme, dues de les acusacions que el rock català ha hagut d'arrossegar fins a l'actualitat (en aquest llibre he intentat desvelar què hi ha de veritat i què de mentida).

Certament aquells van ser els anys de màxima *esplendor* de Jordi Pujol i la seva Convergència i Unió, un partit, aleshores, d'un catalanisme conservador, que molt probablement no només va veure amb bons ulls la irrupció de tots aquells grups, sinó que, amb més o menys insistència, va intentar fer-ne ús per aproximar-se a un vot més jove que tendia cap a propostes d'esquerres. De fet, això no és res nou ni res que s'hagi produït exclusivament a Catalunya: recordem que Tony Blair es va convertir en primer ministre del Regne Unit l'any 1997, just en el moment de màxima intensitat del britpop, i que entre les primeres celebritats que va convidar al 10 de Downing Street hi havia Damon Albarn (Blur) i Noel Gallagher (Oasis).

L'altra llosa que va pesar —i pesa— sobre el rock català va ser la seva mala premsa entre la premsa, sobretot l'especialitzada. Totes aquelles bandes van tenir com a màxim amplificador les ràdios locals i, amb més o menys intensitat, els mitjans públics i programes com *Sputnik*, i, finalment, quan el seu èxit ja era aclaparador, emissores de radiofórmula com Los 40 Principales. Tret de la revista *Enderrock*, la premsa de paper, però, no va escatimar crítiques (a vegades traspasant el terreny estrictament periodístic per entrar en atacs gairebé personals) a tots aquells grups, tot i que va salvar de la crema Kitsch i Umpah-Pah, i, de tant en tant, Bars i U-Tòpics. A tots aquells grups se'ls acusava de revisionistes, com si el pop i el rock, com diria el pres-

tigiós crític musical Simon Reynolds, no fos un constant exercici *retromaniac*. També se'ls va titllar de músics incompetents i lletristes insignificants. Poc després entraria en escena la generació de l'indie, que copiava sense gaire gràcia el que feien els seus referents anglosaxons, eren igual o més incompetents tècnicament que els grups del rock català i escrivien lletres encara més intranscendents (la majoria de les quals, escrites en un anglès de curset a distància de CCC). Aquesta generació, però, sí que va gaudir del beneplàcit de la premsa. I si bé es veritat que, per exemple, els tres primers discos d'Els Pets són molt millorables, tant ells com Lax'n'Busto, Sopa de Cabra, Sau, Sangtraït i Umpah-Pah són autors d'un cançoner —«L'Empordà», «S'ha acabat», «Boig per tu», «Miami Beach», «La cachimba i "Els rostolls d'Angelina"»...— que ja forma part de la nostra herència cultural popular. I aquest és un llegat inqüestionable.

El mes de setembre de 1991, els Guns N' Roses van publicar el seus dos megalòmans àlbums dobles, *Use Your Illusion I i II*. El 1991, els Red Hot Chili Peppers ho van petar amb *Blood Sugar Sex Magik*. I, tot i que ja havien publicat un disc, van aparèixer els Nirvana. Recordo perfectament la primera vegada que vaig escoltar «Smells Like Teen Spirit»; el cap em va esclatar. Després va venir el britpop i, gairebé simultàniament, va irrompre la música electrònica. Mentre tot això passava, m'anava distanciant de mica en mica del rock català, però mai del tot, perquè sempre acabava recordant que el 14 de juny de 1991 aquells tocats de l'ala em van canviar la vida.

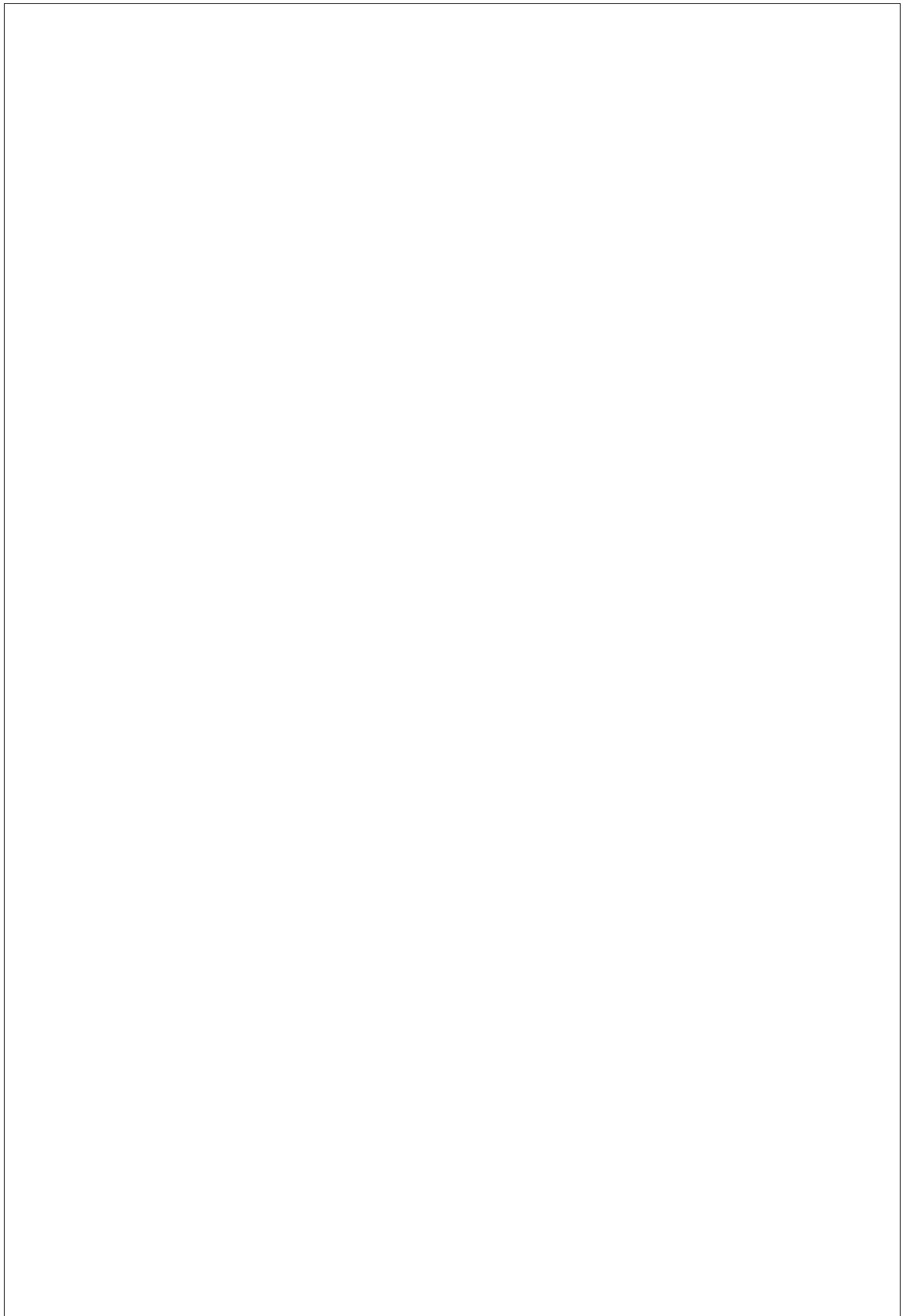
Oriol Rodríguez, novembre de 2018

I

PERSONES ESTRANYES

Amb Madrid i la seva Movida en plena efervescència, i en contraposició a la Nova Cançó i a dissidents com Pau Riba i Jaume Sisa, la majoria dels grups de rock i pop que a inicis i mitjans de la dècada dels anys vuitanta havien anat apareixent a Catalunya van optar per cantar en castellà. Era el cas de bandes de la popularitat de Loquillo y Los Trogloditas, Los Rebeldes, El Último de la Fila i Brighton 64, totes, potser no casualment, de Barcelona. De mica en mica i amb certa timidesa, van començar a sorgir grups com Doble Buble, N'Gai N'Gai, Grec i Detectores, que van decidir fer del català el seu idioma creatiu. Van ser les primeres i tímides mostres d'un rock català que no trigaria a esclatar.

HI INTERVENEN: RAMON FERRER (GUITARRISTA I PRINCIPAL COMPOSITOR DE DUBLE BUBLE), QUIMI PORTET (EL ÚLTIMO DE LA FILA), QUIM MONZÓ (ESCRITOR), JOAN RIBÓ (AUDIOVISUALS DE SARRIÀ), JORDI BASTARD (CANTANT I PRINCIPAL COMPOSITOR DE N'GAI N'GAI), ÀLEX ESLAVA (DISCMEDI)

RAMON FERRER: El primer disc que vaig tenir va ser el *Wish You Were Here* [EMI, 1975], dels Pink Floyd. Va ser un regal dels meus pares. M'agradaven molt, els Pink Floyd, i vaig demanar als pares aquest disc quan vaig fer 14 o 15 anys. A casa, però, no hi havia gaire tradició musical. Per dir-ho així, la meva passió per la música va néixer per generació espontània. A aquesta mateixa edat, em van trobar un tumor al turmell, em van operar i vaig passar molt de temps enguixat. Durant aquells mesos, vaig aprendre a tocar la guitarra i vaig començar a fer cançons. En aquella època, a Osona costava molt aconseguir discos. Amb tot, jo mirava d'estar al cas. I amb els concerts, passava una mica el mateix: el primer al qual vaig anar va ser un de la Companyia Elèctrica Dharma. No recordo on era exactament, però sí que tinc present que jo encara no podia portar cotxe i que conduïa un amic. Vam fer una expedició uns quants de la colla.

QUIMI PORTET: Vaig néixer el 1957, així que soc molt vell. El primer disc que vaig comprar va ser un 45 rpm, un single dels Beatles. En una cara hi havia «We Can Work it Out» i a l'altra, «Day Tripper» [Parlophone, 1965]. Els Beatles eren tan bons que no sabia quina era la cara A i quina la B. La meva mare tenia una col·lecció de discos molt bona. Era una melòmana recalcitrant. Li agradava música molt bona per a l'època; la majoria de veïns escoltaven Raphael, i ella, música soul, Beatles, Stones, Animals... Això era un fet del tot insòlit en aquells anys, tot i que recordo que a la meva classe dels Salesians d'Horta hi havia un nano que es deia Pepín Ruiz que a casa també tenia discos dels Beatles. Però sí, la meva mare era molt jove quan em va tenir i es movia en uns ambients barcelonins en els quals hi havia un cert esnobisme musical. Sempre va ser un referent molt important per a mi i un dels motius pels quals ja des de molt petit vaig voler ser músic.

RAMON FERRER: Doble Buble va ser el meu primer grup. Es van formar el 1979, però jo llavors encara no hi era. Al principi feien versions dels Rolling Stones, els Beatles, David Bowie i tocaven a les festes majors de pobles de la comarca. Jo hi vaig entrar el 1981 i hi vaig començar a escriure cançons pròpies. Per a nosaltres, era natural cantar en català; no ens vam plantejar mai fer-ho de cap altra manera. És veritat, però, que a Barcelona això de cantar en català era una cosa pintoresca: quatre marciàns, per no dir quatre pagesos, que baixàvem de les muntanyes i fèiem rock en català. L'escena *modernilla* de la ciutat, potser per influència de la Movida madrilenya, no ho entenia: per a aquelles persones, el pop i el rock havien de ser en castellà. En contraposició, vam trobar el suport d'un cert tipus de periodisme gamberro representat per gent com Quim Monzó, Jordi Vendrell i Ramon Barnils, que, com a col·lectiu, es feien dir La Mercantil Radiofònica i feien un programa, ara ja mític, a Catalunya Ràdio que es deia *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. En Mikimoto també ens va donar molt de suport. I el mateix va passar amb Àngel Casas. De fet, Quim Monzó va escriure la lletra d'una parell de temes nostres¹. I també Maria Jaén, que en aquella època era tot un fenomen perquè era la primera dona que escrivia novel·la eròtica. A nosaltres, la Maria ens va escriure la lletra de «Clava't»², molt probablement el nostre tema més conegut. Tenia una lletra fantàstica.

QUIM MONZÓ: No recordo com els vaig descobrir. Fa més d'un quart de segle, d'allò. Però grups com Doble Buble intentaven revertir la situació, i ho van aconseguir. La majoria dels grups de rock i de pop dels seixanta ja no actuaven, i els joves no els coneixien. En aquella època molts indocumentats afirmaven, ben seriosos, que en català no es podia fer rock ni pop. En català no i en espanyol, italià o francès, sí? Era la consigna assumida pel ramat. Tampoc no recordo com va anar que hi vam col·laborar. Potser ells ens van preguntar, a en Barnils i a

1. Els temes van ser, de fet, tres: «M'estimes tant que m'abonyegues» del disc *Urbi et orbi*, i «Se'n va anar» i «Els fills de Genguis-Khan» del disc *Clava't*. [*Totes les notes són de l'autor*]

2. «Clava't», 7" (Audiovisuals de Sarrià, D-1302, 1986).

mi, si voldríem escriure'ls alguna lletra. En vaig escriure una a mitges amb Ramon Barnils i una altra a mitges amb Jaume Vallcorba. Ens vam divertir. A Maria Jaén, per cert, la discogràfica li va modificar el títol d'una cançó que va escriure per a Doble Buble: era «Clava-te'm» i va aparèixer com a «Clava't». Una llàstima.

QUIMI PORTET: Vaig néixer a Vic, però ben aviat vam venir a viure a Barcelona. Els meus pares eren uns immigrants interiors. Em vaig criar a la ciutat, però a la mínima ens n'anàvem cap a la casa dels avis, a Vic, que, sota els meus ulls de criatura, era un paradís. Barcelona era la feina i el col·legi, i Vic, un univers de canelons de l'àvia, un món feliç d'avis que et portaven en bicicleta. A Barcelona també passaven coses divertides: anàvem al Tibidabo, al Rompeolas a pescar crancs... Però Vic era brutal. Vaig començar a tocar la guitarra amb 10 o 11 anys. I amb 15 va ser quan vaig començar a viure els meus primers intents de muntar un grup de música amb els amics i tocar les cançons que més ens agradaven. En aquella època, a Barcelona ja començaven a funcionar sales com la Zeleste i a sonar grups com Màquina!, Jaume Sisa, Pau Riba, Música Urbana, l'Orquestra Mirasol, els Secta Sònica del Gato Pérez... Propostes de molta qualitat, que miraven tant a fora com a dins, i mesclaven la nostra manera de fer amb les influències americanes i angleses. Eren aventures molt progressistes en el sentit d'oblidar la merda de la dictadura. Van voler saltar per sobre de tot això amb la seva música i van fer un salt espectacular de milers de metres. Poc després, a Vic vaig conèixer gent que tocava. Cada dia agafava el tren a Barcelona i pujava a Vic per assajar. Al vespre, tornava a casa, al barri d'Horta. M'escapava del col·legi abans de dinar, menjava un entrepà pel camí, al tren; si encara ara la de Vic és una línia que funciona malament, imagineu-vos com era aleshores... Assajava amb el meu grup a la tarda i a la nit, cap a Barcelona un altre cop. Els meus pares ni ho sabien. Estava supermotivats. En guardo un record increïble, de tot allò. Ens dèiem Moc, un nom no gaire... encertat [riu]. Va ser un grup que no va transcendir. Després van venir aventures com The Kilimanjaro's i The Dumpers, amb un vocalista australià boníssim que es deia

Rodney Reay. Fins que els Moc ens vam tornar a reunir, i allò, més o menys, va acabar evolucionant cap a Kul de Mandril, banda que cantàvem tant en català com en castellà i amb què vam arribar a publicar un single³.

RAMON FERRER: Osona sempre ha sigut un planter musical molt potent. Em sembla que va ser Mikimoto qui va batejar Vic com el «Liverpool català», una etiqueta que encara ara perdura. Recordo que aleshores venia gent de Barcelona a veure què hi passava, per aquí. Si apareixien un dimecres de novembre, amb el fred que cardava, se'n tornaven tots desil·lusionats perquè no hi havia res de res. Alguns s'imaginaven que això era un no parar, però la realitat era una altra. Però sí, sempre han passat coses. En aquella època aquí hi solien assajar Loquillo y los Trogloditas i El Último de la Fila, i en un altre estil, fent folk, Els Esquirols, que aleshores eren molt actius. Posteriorment ja van sortir els Sau, als quals vaig gravar les primeres maquetes a l'estudi que tenia a casa. Jo havia tingut una mica d'èxit i ells tot just començaven. De fet, toco algunes guitarres en el primer disc de Sau.

QUIMI PORTET: El Liverpool català? Jo no diria tant. Manresa, Sabadell, Tarragona... totes les ciutats mitjanes tenen una escena musical més o menys interessant, el que passa és que als de Vic ens agrada dir que som de Vic. Als de Reus també els passa. Sí que és cert, però, que hi ha hagut molts grups que han arribat a cert nivell.

RAMON FERRER: L'any 1983 Double Buble ens vam apuntar a un concurs de grups organitzat per l'Ajuntament de Barcelona. Vam quedar finalistes. Poc després ens vam apuntar a un altre concurs. Es deia Mogollón Barcelona i, dels cent trenta o cent quaranta grups que hi van participar, nosaltres érem els únics que cantàvem en català. Vam guanyar. El premi era gravar un disc, però la discogràfica que l'havia de publicar ens va estafar. Va ser així, de retruc, com vam acabar a Audiovisuales de Sarrià. Joan Ribó, el fundador del segell, ens va caçar

3. «Jamón de mono», 7" (Discos Kriminales, DK-02, 1983).

al vol. Aprofitant el premi ens va publicar el disc de debut, *Urbi et orbi* [Audiovisuals de Sarrià, 1985].

JOAN RIBÓ: Jo no tenia res a veure amb el món de la música. Era tècnic en organització d'empresa, i en aquells anys portava la logística d'una companyia. Per l'afany de poder guanyar uns quants diners extres, algú em va proposar portar un catàleg genèric de majorista de cassetes i vinils. Va ser així com, a estones, a les tardes, em vaig convertir en comercial de discos. Era l'any 1982 o 1983, i feia poc que havien desaparegut Concèntric i Edigsa, i sempre que visitava la cooperativa Abacus, el cap de compres, Xavier Villuendas, m'insistia que havia de muntar una discogràfica per publicar els àlbums de tot un seguit d'animadors infantils que no tenien segell. No hi havia lloc on aixoplugar tota aquella gent que ho havia anat fent força bé amb les seves anteriors companyies de discos. Em van convèncer que era una idea viable i amb un milió de pessetes que em va deixar un amic vaig muntar la meva discogràfica. Com que vivia a Sant Gervasi, vaig buscar unes oficines per la zona, fins que les vaig trobar al barri de Sarrià. D'aquí va venir el nom d'Audiovisuals de Sarrià.

QUIMI PORTET: Vam coincidir que en un concert tocàvem Kul de Mandril i Los Rápidos, el grup de Manolo García, que, quan vam acabar de tocar, em van demanar si me'n volia anar a tocar amb ells. Aquell dia no vaig dir que sí, però pocs mesos després va acabar passant. Més enllà de la música, amb en Manolo ens va unir l'amistat: ens ho passàvem bomba i ens ho seguim passant bomba. Havia cantat tota la vida, però amb El Último de la Fila em vaig prendre unes vacances de cantar. Fins que a l'any 1987 vaig gravar el meu primer disc en solitari, *Persones estranyes* [GASA, 1987]. Em feia il·lusió. En Manolo em va animar molt. Era una època d'absolut desert de discos de rock en català. No és un gran disc: està escrit i gravat en quinze dies, però és allà, un testimoni d'aquells temps. Sí que, des de la modèstia, crec que va ajudar al fet que els nanos s'adonessin que es podia fer rock cantat en català: a partir d'aleshores, i no pel meu disc, sinó per una suma de factors, van començar a sortir grups de rock en català.

Tocant per les festes majors dels pobles de Catalunya, t'adonaves que alguna cosa estava començant a passar, que hi havia grups de peluts imitant els Rolling Stones, però en català.

JOAN RIBÓ: Les meves primeres produccions van ser una col·lecció de discos infantils que vaig anomenar «La Granota» amb artistes com Xesco Boix, Àngel Daban, Toni Giménez o Ara Va de Bo... En aquells primers anys també fèiem molta producció d'encàrrec: gent que no tenia discogràfica i s'autoeditava, però necessitava una discogràfica legalment constituïda per poder distribuir i vendre els discos. Això ens va ajudar a consolidar-nos i créixer, perquè empresarialment no tenia cap risc. Va ser aleshores quan Discophon, un altre segell important de l'època, va plegar. Van invertir una milionada bestial en una campanya televisiva d'Antonio Machín —en aquella època es parlava de dos-cents milions de peles— i es van fotre una fava impressionant: van haver de plegar. Un dels artistes franquícia de Discophon era La Principal de la Bisbal, i tan aviat vaig saber que havien quedat lliures, els vaig anar a veure. Vaig tenir la sort que van dir que sí a la proposta que els vaig fer. Amb ells hi va haver un any que vam arribar a gravar 16 elapés. Va ser un autèntic èxit. Allò em va capitalitzar i em va permetre treballar com a discogràfica, i produir els discos de bandes noves com els Melodrama, el grup d'acompanyament del Sisa i la primera banda de pop amb què vaig treballar. Després van venir Gerard Jacquet, de la Catalunya Nord, i posteriorment el seu grup Ample Temple. I fins que van aparèixer els Double Buble, el primer disc dels quals, *Urbi et orbi* [Audiovisuals de Sarrià, 1985], va ser tot un èxit, totalment innovador en aquell moment.

RAMON FERRER: *Urbi et orbi* va funcionar força bé. «Perduts al mig de l'espai», el single, va ser un petit èxit. Recordo la primera vegada que el vaig escoltar a Catalunya Ràdio. El va posar en Cuní, al programa del matí. Vaig flipar: se'm va posar la pell de gallina. Va ser com un miracle: d'estar fent bolos a Torelló i Manlleu a començar a sonar per la ràdio, i d'aquí que ens contractessin per tot el país, especialment a la Catalunya interior, on hi havia moltes ganes d'escoltar

coses en català. Va ser un any increïble en què vam treballar moltíssim. Amb tot, i per desgràcia nostra, Doble Buble era un grup que no tenia fans. Nosaltres teníem un públic mínimament intel·lectual: mestres, professionals liberals... Era un públic diferent del que poc després van tenir Sau, Sopa de Cabra i la resta dels grups. Amb tot, en aquella època ja es començava a percebre que estava passant alguna cosa. Gairebé al mateix temps que nosaltres, van aparèixer els N'Gai N'Gai. I amb ells, B30, La Madam, Detectores... Hi havia bon rotllo entre tots nosaltres, però coincidíem poc. Amb els N'Gai N'Gai potser vam coincidir un parell de vegades, no més; no hi havia el que ara es diu escena.

JORDI BASTARD: El pare tenia molts discos de jazz i swing, i la mare, de clàssica, però els primers discos que jo vaig comprar-me van ser tres: un del Serrat, un dels Beatles i un dels Bravos. Una mica després va aparèixer el single de Los Sirex, «La escoba», perquè el bateria dels grup era parent llunyà del meu pare. A casa sempre hi va haver tradició musical. La meua mare era infermera i, més tard, directora de dues escoles, però també era pianista. I una germana seva —una de les meves tietes— era soprano. L'avi matern, que va ser director de l'Hospital de Sant Pau, era un enamorat de l'òpera, sobretot de l'òpera wagneriana. El pare també tocava el piano —no tan bé com la mare, però. El seu pare —el meu avi— era membre de la junta de l'Orfeó Gracienc. Els diumenges hi feien sarsuela, i hi anàvem gairebé cada setmana. Sí, de tradició musical a casa hi havia tota la que volgués i més. No és estrany, doncs, que ja des de ben jovenet comencés a tocar la guitarra. Era l'època de la Nova Cançó, i les primeres cançons que vaig aprendre eren del Serrat, el Llach i companyia. Paral·lelament, vaig començar a descobrir grups de pop i de rock, i ràpidament em vaig decantar per això, tot i que vaig trigar a muntar el meu primer grup. Tot plegat va venir una mica de rebot. Em van demanar que presentés un festival que s'organitzava al meu poble, Sant Pol de Mar: em van convidar a cantar-hi, si volia, una cançó amb The Ligons Band, un grup del poble. Vam fer una versió de «Ponte la peluca», de La Orquesta Mondragón. Aquella nit vaig descobrir que

molava molt això de pujar a un escenari. Vaig fer un parell de concerts més amb aquesta gent i aleshores em van proposar que m'unís al grup. Aquest grup va derivar en una orquestra de ball que actuàvem, principalment, en festes majors. Érem dos cantants: un de més gran, que cantava els boleros, pasdobles i txa-txa-txas, i jo, que feia el repertori més rock. Poc després, amb un dels guitarres, Paco García, vam dir de muntar un altre grup amb el qual poguéssim tocar les nostres pròpies cançons. Vam reclutar músics de la zona, com el guitarrista Neil Geoffrey. Així va néixer l'embrió de N'Gai N'Gai, que en aquells inicis ens fèiem dir Llenya al Mono. Quan vam veure que el grup anava a més, i com que un dels guitarristes, en Neil, era anglès, i el teclista, Peter Dijksterhuis, holandès, vam buscar un nom... internacional. Va ser així com vam passar a dir-nos N'Gai N'Gai. Soc un apassionat total de H.P. Lovecraft en particular i de la literatura gòtica i de terror en general, i el nom està tret d'un dels seus contes. Això va ser l'any 1984.

RAMON FERRER: Double Buble fèiem un pop més aviat sofisticat, més proper a la new-wave britànica, i potser en això era en el que coincidíem amb la resta d'aquells primers grups que cantaven en català. Ens emmirallàvem en grups com The Cure, Depeche Mode i, fins i tot, Spandau Ballet. Sí, ens deixàvem influir molt pel pop que s'estava fent aleshores a Anglaterra. I aquest so, fet en català i amb els mitjans precaris que teníem, va sobtar moltíssim. Volíem ser Depeche Mode.

JORDI BASTARD: Els Beatles i els Rolling Stones sempre han estat molt presents entre les nostres influències. A en Paco també li tirava molt el rock progressiu. En Neil era de rhythm-and-blues, blues i soul. I en Peter era poper total. A mi, a la dècada dels setanta, m'havia agradat molt el punk. Encara ara toquem una cançó que vaig escriure en aquella època que es diu «Sóc una rata marica». Però ràpidament em vaig quedar *pillat* amb la New Wave i els new-romantics, i grups com Adam and the Ants, Human League, Culture Club, Spandau Ballet, Duran Duran... Tot això a mi m'encantava, per la música però també perquè anaven molt disfressats. Aquell so de pop britànic de sintetit-

zadors dels vuitanta va ser una de les principals referències en la nostra proposta.

RAMON FERRER: A Barcelona, quan vam començar a tenir una mica d'èxit, ens van odiar. Teníem públic, però la premsa no ens suportava. Encara ara hi ha dos o tres crítics musicals reputats que, a més, ara fan bandera de catalanisme i que aleshores ens odiaven no només pel que fèiem, sinó que també pel que érem i representàvem. La Movida madrilenya molava, però nosaltres érem provincians, de poble.

QUIMI PORTET: Quan vaig publicar *Persones estranyes* només vaig fer una entrevista. La primera pregunta va ser per què cantava en català. Ja no vaig fer cap entrevista més: estava convençut que hauria de respondre sempre la mateixa pregunta i em va fer mandra.

JORDI BASTARD: Nosaltres també ens vam presentar al concurs Mogollón Barcelona. Vam guanyar, però al cap de quatre dies de començar a gravar el disc que teníem com a premi la discogràfica va plegar. Vam tenir la sort de trobar-nos amb Àlex Eslava, que tot just havia tornat a Barcelona d'una època vivint a Mallorca i treballava per a la discogràfica Blau. Posteriorment muntaria Discmedi. Es va interessar per nosaltres, i, amb el padrinatge d'un tiet meu que ens va deixar els calés necessaris, vam gravar el nostre primer EP, *Sunglasses* [Blau, 1986]. Pocs mesos després va sortir el nostre primer disc, *Blau de roig* [Blau, 1987], que va anar molt bé.

ÀLEX ESLAVA: L'estiu de l'any 1982 vaig tornar a Barcelona després de passar una temporada vivint a Mallorca. Allà vaig conèixer qui acabaria sent el meu soci, Miquel Àngel Sancho. Ell havia organitzat els primers festivals de jazz de Mallorca, a més de muntar concerts i tenir una botiga de discos. Jo l'ajudava en les produccions dels concerts, carregant i descarregant trastos. La primera feina que vaig fer en el món de la música va ser descarregar i tornar a carregar el material de La Orquesta Mondragón per a un concert que van fer a la plaça de toros de Palma. Però aquell estiu de 1982 vaig tornar amb la intenció

de reprendre els meus estudis d'Arquitectura. Aquell mateix mes d'octubre, però, em va trucar en Miquel Àngel per explicar-me que havia muntat una discogràfica, Produccions Blau, i que havien publicat el disc del Joan Bibiloni *Joana Lluna* [Blau, 1982]. Em va demanar si en podia repartir unes quantes còpies entre els periodistes musicals més importants de Barcelona: Jordi Beltran, Àngel Casas, Mateo Fortuny... Ho vaig fer. Quinze dies més tard em va tornar a trucar per preguntar-me si podia enviar-me 50 còpies més del disc perquè les distribuís entre les botigues més rellevants de la ciutat. Després d'això, van venir Tomeu Penya, Detectors, N'Gai N'Gai... Així vaig començar a col·laborar amb ell, fins que el 1989 van aparèixer uns senyors que deien que volien comprar Produccions Blau i fer a Catalunya, amb artistes catalans, el que Blau feia a Mallorca. La resposta va ser que Blau no es podia comprar perquè era molt més que una discogràfica: era una botiga de discos, una productora d'espectacles... Els vam proposar muntar una societat nova que fos com Blau però a Catalunya. Així va ser com el maig de 1989 vam constituir Discmedi, nom que és l'acrònim de Discos del Mediterrani. Els socis érem Produccions Blau, jo mateix, Albert Reguant, Jaume Martínez i Joan Oliva. Aquests dos últims tenien una empresa que es deia Management i Disseny d'Espectacles, amb què representaven artistes i feien molts concerts a festes majors. Per exemple, es van encarregar del *management* d'Els Pets en els seus primers anys.

RAMON FERRER: L'any 1986 vam publicar *Clava't* [Audiovisuals de Sarrià, 1986], amb el qual vam assolir el nostre cim en tots els sentits. Vam mesclar el disc a Madrid, amb Paco Trinidad, baixista d'Ejecutivos Agresivos, i un productor molt bo que havia treballat amb tots els grans grups de la Movida.

JOAN RIBÓ: Per al segon disc de Double Buble vaig voler trencar definitivament amb aquesta concepció dels catalanets i me'ls vaig endur on es feia el millor pop del moment: Madrid. Allà ja havia decaïgut una mica el moment de màxima efervescència de la Movida, però encara s'estaven fent coses molt potents. Vaig contactar amb Paco Trinidad,

el productor de moda. Em va veure tan motivat amb els Buble que el vaig convèncer perquè produís el disc. Es va ajustar moltíssim en pressupost, perquè jo no tenia els recursos de discogràfiques multinacionals, com l'EMI, amb les quals treballava ell. Primer vam gravar aquí, a Barcelona, per pistes, i amb els màsters vam anar una setmana a Madrid a fer les mesclades. Per acabar d'arrodonir el projecte vaig demanar a Miquel Barceló que ens fes la portada. Vaig contactar amb la seva representant. Va ser ella mateixa que em va contestar que en Barceló estava molt ocupat, però em va recomanar que fes l'encàrrec a Josep Uclés, que va pintar una portada molt espectacular per al *Clava't*. Indubtablement, per a mi, el *Clava't* és el disc fundacional del rock català: va tenir un impacte molt gran. La Mercè de 1987 Double Buble van actuar a la Recta de l'Estadi juntament amb La Frontera i Flamin' Groovies. Però és que aquella mateixa nit ens esperaven a Osona per actuar en una festa major. Hi va haver més d'un cap de setmana de fer fins a quatre concerts; un autèntic fenomen.

RAMON FERRER: Paco Trinidad ens va proposar fer el disc en castellà, però li vam dir que no ho vèiem clar i es va tornar aiguapoll. Ens ho vam pensar, però tampoc gaire. Volíem seguir cantant en català. No per una qüestió política, sinó perquè ja ens anava bé com ho estàvem fent. Ell [Paco Trinidad] tampoc no ens va insistir més. Ens va demanar que féssim una maqueta cantant en castellà, però no la vam gravar mai. Cantar en castellà amb el nostre accent d'Osona? No sé què hauria passat [riu]. Teníem la intuïció que no ens aniria bé. Tot i que «Perduts al mig de l'espai»⁴ ja havia funcionat força, «Clava't», el single, possiblement va ser el primer èxit del rock català.

JORDI BASTARD: *Fotomaton* [Blau, 1988], el nostre segon disc, va funcionar molt bé, però també va tenir una promoció molt més ambiciosa. Temes com «Home objecte» i, sobretot, el mateix «Fotomaton» van sonar molt a la ràdio. D'aquesta cançó també va funcionar molt el videoclip, protagonitzat per la model Mònica Pons, que tot just tenia

4. «Perduts al mig de l'espai», 7" (Audiovisuals de Sarrià, D-1253, 1985).

18 anys. Crec que Pons va venir acompanyada de la seva tieta, que també era la seva representant. Al videoclip es feia una sèrie de fotos dins d'un fotomaton en què ensenyava un pit. Les fotos les va segrestar la tieta només acabar de rodar la seqüència [riu].

RAMON FERRER: En els seus inicis, Pep Sala em va demanar que m'incorporés a Sau, però, com que aleshores Duble Buble érem, de llarg, el grup de rock en català més contractat, li vaig dir que no. No he tingut mai visió comercial, i quan vam publicar *Vides exemplars* [Audiovisuals de Sarrià, 1988] les coses ja no funcionaven a Duble Buble. Teníem molt mal rotllo amb la discogràfica, Audiovisuals de Sarrià. No sabien què portaven entre mans. Anaven molt per la pela, com passa amb molts *managements* d'aquest país. En lloc d'una bona visió empresarial, tenien una idea comercial, que no és el mateix. Teníem la sensació que ens volien explotar. El grup es va dividir, uns a favor i els altres en contra. A més a més, portàvem deu anys junts i molta pedra picada. Com a banda, també crec que no estàvem preparats per a l'èxit que vam tenir. Ens vam quedar una mica desconcertats i ens vam tornar una mica tontos.

JORDI BASTARD: Vam actuar dos anys seguits a Santa Coloma de Farners, totes dues vegades compartint cartell amb Sopa de Cabra. El primer any, nosaltres érem el grup conegut; el segon, els Sopa ja van arrasar. Nosaltres fèiem pop britànic de sintetitzadors, i tota aquella generació posterior dels Sopa i Els Pets, un rock molt més directe que en aquell moment va connectar millor amb el públic. Sempre dic que de l'única cosa que pots queixar-te és que no et deixin posar a l'aparador. Però si ets a l'aparador amb la resta, és la gent la que veu el que hi ha i tria. I la gent va acabar triant-ne uns altres.

RAMON FERRER: No ho he investigat mai a fons, tot plegat, però trobo que no va ser del tot casual que apareguessin els primers discos de Sopa de Cabra i Els Pets just en el moment en què nosaltres ens separàvem. Amb tota l'operació del concert del Sant Jordi, des de la Generalitat i amb Ressons i Ramon Muntaner al capdavant, crec que

hi va haver la voluntat d'apartar-nos i enlairar la nova fornada que ells tenien preparada. No ens van proposar mai res; més aviat sempre van tenir cert afany de fer foc nou. Potser es va tractar d'una operació de màrqueting i, per generació, nosaltres ja no hi teníem cabuda per la raó que fos. Ens vam sentir descartats. Tot i això, també és cert que nosaltres ja estàvem mig desfets. En cap cas, però, és una crítica contra tots els grups que van venir rere nostre. Ben al contrari: ara que treballo com a programador de la sala L'Atlàntida de Vic, poc o molt els conec a tots i hi tinc una relació bona o molt bona. En tot fenomen, en tot esclat, sempre hi ha uns primers que *pringuen* obrint el camí que es troben fet els que venen darrere. Recordo que al principi hi havia certes expressions en català que no ens acabaven de sonar bé: hi havia tot un argot de rock per crear perquè encara sonava poc natural en el nostre idioma. Era exactament el que passava amb TV3 quan doblaven els culebrotos i a *Dallas* deien allò de «Sue Ellen, ets un pendó!». Crec que vam ajudar a normalitzar aquesta faceta del català. També vam ajudar a crear una indústria musical. Durant dècades, Catalunya va ser el motor musical estatal: totes les grans companyies discogràfiques eren aquí. Però això va canviar amb la irrupció de la Movida, que va ser una resposta a una operació política que va estructurar la indústria musical de Madrid i va despullar la de Barcelona. Així, després de la Nova Cançó, aquí hi va quedar un desert. Tot era extremament precari. Vam haver de tornar a donar forma a discogràfiques, empreses de *management*, circuits de sales de concerts, festivals de música...

QUIMI PORTET: Els governs socialistes van esmerçar una quantitat d'esforç i diners perquè la Movida esdevingués la música de la Transició. I no només ho van aconseguir, sinó que van ocultar tota la resta. El mateix va passar amb les grans discogràfiques, que fins aleshores eren totes a Barcelona i van rebre incentius per marxar a Madrid. Totes les televisions, ràdios i diaris més o menys governamentals donaven cobertura total i exclusiva als grups que cantaven en castellà. I si eres català i cantaves en castellà, encara més. Això els encantava. Encara passa ara: si ets català i fas una mica de *porompompero*, tens

